

(Kronikk i Farmann Newsletter 11. mars 2005 -
<http://www.farmann.no/nasjonalgalleriet.html>)

OGS/- 11.3.05.

Nasjonalgalleriet som forsvant

"The show ain't over 'till the fat lady sings"

(Amerikansk showbiz-ordtak)

Så er kulturdebatten over oss igjen. *Kulturdebatten?* Ifølge Den bakvendte familieboken (Oslo 1951) var ved midten av forrige århundre det hyppigst brukte ord i norsk kulturdebatt *"drittsekk"*. Slik er det ikke nå lenger. I vårt avanserte 21. århundre er kulturdebattens fremste stikkord *"diskurs"* og *"paradigmeskifte"*. Men rett under den høyakademisk blankpolerte overflaten ligger invektivene på lur og vaker - nå som før. Og denne gangen er det *Nasjonalgalleriet* debatten gjelder. Nasjonalgalleriet som ble avskaffet, avviklet og som forsvant.

Hva skulle vi egentlig med et Nasjonalgalleri? I nærmere 170 år – helt siden 1837 – hadde de fleste av oss trodd at det var temmelig opplagt, men tidene forandrer seg. Iallfall har våre formyndere funnet ut at noe Nasjonalgalleri behøver vi slett ikke, og dermed har de likegodt slått det sammen med en håndfull øvrige museums-institusjoner: Muséet for samtidskunst, Kunstindustrimuséet i Oslo, Norsk Arkitekturmuseum og Riksutstillingene. Det innfusjonerte produktet har fått navnet "Nasjonalmuséet for Kunst". Kan det være mytene om stordriftsfordeler og synergieffekter som har tatt overhånd?

Det er faktisk verre enn som så. Det hele er ledd i et ideologisk prosjekt som har som hensikt å bryte ned muséenes funksjon som bevarere og ankerfester for det vi måtte ha av dannelsestradisjon i vårt land. Gammeldags folkeopplysning skal erstattes med en virksomhet som tilsikter å *"bryte med tilvante forestillinger"*, som statssekretær Slettholm i Kulturdepartementet uttrykker det. Særlig konstruktivt kan dette knapt sies å være, ei heller særlig nyskapende. Allerede i 1909 formulerte den italienske futurist-dikteren Marinetti parolene *"Brenn muséene!"* og *"La oss drepe måneskinnet!"* Marinetti maktet – om ikke annet – å skape debatt. Det har også Nasjonalmuséet maktet ved sin nymontering av kunstverkene i Nasjonalgalleriet, med høy sigarføring under mottoet

”Alle snakker om muséet ...”. Og ifølge en fornøyd statssekretær har dette fått den effekt som var tilsiktet: *”For første gang på mange år har det blitt en debatt om hva som vises i Nasjonalgalleriets bygning og hvordan kunstverkene skal vises. Det er i seg selv positivt”*.

Positivt? Kulturdebatt av godt gammalt merke, - skikkelig kult asså!

I et innlegg under overskriften ”Nasjonalgalleriet avskaffet” i Aftenposten 2. mars avleverte tidligere kulturminister Lars Roar Langslet noe som avisen i sitt førstesideoppslag kalte en ”kraftsalve”. Blant annet presterte han å erklære at *”det underligste er at så få har slått alarm mot den postmoderne tsunamien som nå skyller inn over vår billedkunstneriske museumsverden”*. Litt sært uttrykt, kanskje? Det er likevel grunn til å frykte at denne salven - fremført i en såpass avdempet og urban form - ikke var kraftig nok. Iallfall ikke nok til at direktøren for vårt nye såkalte ”Nasjonalmuseum for kunst”, Sune Nordgren, maktet å få med seg hva det dreier seg om. Nordgren kunne nemlig fortelle at *”hver generasjon som skal ta hånd om et museum må ta standpunkt til kunsten ut i fra sin samtid”*, og han kunne til alt overmål punktere kritikken med å påpeke at Langslet er ”konservativ”.

Oh, yeah!? At en forhenværende kulturminister i en høyre-regjering er konservativ, er ingen nyhet - men hva så? I undertegnedes vokabular er ikke ”konservativ” nødvendigvis noe honnørord, *men*: Om det er ett felt hvor konservatisme ikke bare er berettiget, men en nødvendighet - et *sine qua non* - så er det jo nettopp museumsdrift! Et museums oppgave er å bevare - å konservere - vår kulturarv. Det er ikke uten grunn at yrkesbetegnelsen for en som har ansvar for museumsdrift nettopp er ”konservator”. Å *”ta standpunkt til kunsten ut i fra sin samtid”* er (i den grad denne floskelen betyr noe som helst) noe vi alle kan gjøre - og faktisk gjør - hele tiden. *Dét* skjer over alt - i media, i det offentlige rom, i vårt utdannings-samfunn og i kulturdebatten i videste forstand. Det skorter såvisst ikke på fora hvor vår samtid og dens allehånde utgaver av tidsriktige selvforståelser speiles i alle tenkelige fasetter. Slik er det og slik skal det være, men det er ikke for å ivareta disse funksjoner at vi behøver muséer.

Det fremgår av Aftenpostens oppslag at direktør Nordgren har oppfattet det som ”personlige angrep” når noen påpeker at Nasjonalgalleriet er avskaffet, og *”dødsboet satt*

under administrasjon av en svensk utstillingsorganisasjon uten merkbar kyndighet i norsk kunsthistorie”. Spesielt skal det ha falt direktøren tungt for brystet at det skulle nevnes at han er *svensk*. Dette er å skygge unna det saklige poenget i kritikken. Nordgren er for alt hva vi måtte vite, en flink utstillingsorganisasjon. At han til alt overmål også er svensk, er et forhold som bør tåle dagens lys. Men hvis det er denne typen kvalifikasjoner som teller, kunne man like gjerne ha importert en amerikaner fra Disney World eller Epcot-senteret i Florida til å gjøre jobben ...

Det er faktisk litt underlig at så få har reagert på det som nå har skjedd med vårt Nasjonalgalleri. Herr Langslet har imidlertid ikke vært helt alene om å slå alarm. I sin artikkel ”Å fyre opp en kanon” 16. f.m. retter Morgenbladets kultureddaktør Lena Lindgren et skarpt søkelys på den postmoderne og poststrukturalistiske klåfingretheten som Nasjonalgalleriet nå er blitt offer for, og avslutter med følgende betimelige advarsel: *”En ny debatt rundt kulturarv, kanon og folkeopplysning er på vei til Norge. La oss tore å si at noe er viktig og noe er det ikke. At de store fortellingene er over er en av vår tids sterkeste fortellinger. Det er når vi tror på den at det begynner å bli ubehagelig”*.

Ja, endog Klassekampen – kulturradikalismens fyrtårn og fanebærer – har funnet å gi sitt besyv med i debatten. I en artikkel 11. mars under overskriften ”Nasjonalgalleriet – et intimitetstyranni”, stiller avisen meget betimelig det kritiske spørsmålet: *”Er det egentlig et nasjonalt tradisjonsforvaltningsorgan, som Nasjonalgalleriet er, sitt mandat å ta opp kampen med den kommersielle underholdningsindustrien som ungdommen og folk flest engasjeres av?”*

Et nasjonalmuseums oppgave er nettopp å ta vare på de store fortellingene som utgjør vår kulturarv – ikke å brette dem om i trivielle tids-, situasjons- og personavhengige småfortellinger. Hvis det er vilkårlig om-kontekstualisert pjatt man er ute etter, kunne man i stedet, med større utbytte, la Nasjonalgalleriets lokaler huse ”Big Brother”. En mer tidsriktig ”installasjon” kan vel knapt tenkes (det måtte i tilfelle være ”Det svakeste ledd”).

Er Nasjonalgalleriets dager definitivt forbi? Er det for sent å rette opp den kulturvandalismen som våre øvrigheter har funnet for godt å påføre oss? Det er aldri for sent å ta til vettet.

Kan hende er det på tide å børste støv av den gamle *Fjellvettregel nr. 8*. ”Vend i tide, det er ingen skam å snu!”